

Raadsvoorstel

Onderwerp **Uitwerking motie Driebond en motie Meeroevers**

Registratienr. 6907269 Steller/telnr. Peter Mulder/ 6119 Bijlagen 1

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim ☐ Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)
Portefeuillehouder	Schroor Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: ☐ Maand Jaar LTA nee: ☒ Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van het onderzoeksrapport toekomstperspectief Driebondschool en de uitwerking van de motie Meeroevers;
- II. de keuze te maken voor voorkeursscenario nieuwbouw van de school nabij het MFC Engelbert;
- III. de kosten voor de nieuwbouw vast te stellen op € 1.862.000,-;
- IV. een krediet van € 1.862.000,- beschikbaar stellen voor de realisatie van de nieuwbouwschool Engelbert;
- V. de structurele lasten behorende bij deze investering te dekken vanaf 2020 uit de beklemd reserve genoemd onder punt VI;
- VI. een beklemd reserve in te stellen: Driebond Engelbert;
- VII. een bedrag van € 1.862.000,- te onttrekken aan de AER. Daarvan € 1.498.000,- te doteren aan de onder VI genoemde beklemd reserve en € 364.000,- te doteren aan de reserve onderwijshuisvesting;
- VIII. de gemeentebegroting 2018 op programmaniveau overeenkomstig te wijzigen;
- IX. het genomen besluit vanwege het financieel toezicht op grond van artikel 21 Wet algemene regels herindeling voor te leggen ter afstemming aan de gemeenten Haren en Ten Boer en ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten;
- X. het genomen besluit na goedkeuring door Gedeputeerde Staten in uitvoering te brengen.

Samenvatting

Op 20 december 2017 heeft uw raad bij de behandeling van het programma en overzicht onderwijs-huisvesting 2018 twee moties ingediend. Omdat beide moties gaan over het toekomstperspectief van onderwijsvoorzieningen in Meerstad (Meeroevers, Ter Sluis) of nabij Meerstad (Engelbert), hebben we besloten de uitwerking van de moties in één voorstel te combineren.

In de *motie Driebond* wordt het college verzocht samen met betrokken ouders, MEERdorpen en schoolbestuur (Openbaar Onderwijs Groningen) onderzoek te doen naar het toekomstperspectief van de Driebondschool en verschillende scenario's uit te werken. Uit dit onderzoek komt het voorkeursscenario naar voren van handhaving van de school in het dorp Engelbert middels een nieuw te realiseren schoolgebouw bij het MFC (voor 100-120 leerlingen). Het voorstel aan uw raad is om dit scenario over te nemen. Aangezien er in het budget onderwijshuisvesting geen ruimte is stellen we voor de benodigde middelen beschikbaar te stellen uit de AER.

De *motie Meeroevers* gaat over de huisvesting van de basisschool Meeroevers van schoolbestuur OPOS. Uw raad verzocht het college de gebreken in het gebouw op te lossen, het acute ruimte gebrek op te lossen en duidelijkheid te verschaffen wanneer de school in aanmerking kan komen voor permanente nieuwbouw. Het college heeft besloten de bouwkundige tekortkomingen direct te herstellen en m.i.v. schooljaar 2018-2019 te zorgen voor capaciteitsuitbreiding om de leerlingengroei op te vangen. Daarnaast streven we ernaar om OPOS in 2019-2020 een voorbereidingskrediet te verstrekken zodat het proces, dat moet leiden tot permanente nieuwbouw, eerder in gang gezet kan worden.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Motie Driebond

De vergadering van de Raad van de gemeente Groningen op 20 december 2017 behandelde het voorstel voor het programma en overzicht onderwijshuisvesting 2018. Hierbij is gesproken over het toekomstperspectief van de Driebondschool (met hoofdlocatie in Engelbert, dislocatie in Ruischerbrug). Het debat ging over het voornemen van Openbaar Onderwijs Groningen – (OOG) om de Driebondschool te sluiten bij het gereedkomen van de nieuwe school in Tersluis rond 2021. Deze sluiting zou nadelige consequenties kunnen hebben voor de leefbaarheid in de betrokken dorpen Middelbert, Engelbert, Euvelgunne en Rode Haan (de zogenaamde MEER-dorpen). Met het indienen van de motie *Driebond* vroeg de raad het college om:

- in het voorjaar van 2018 in overleg met de betrokken ouders, scholen en met MEER- dorpen, onderzoek te doen naar de gevolgen ervan (plannen van OOG voor bouw van een nieuwe school in Tersluis en de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de nieuwbouw van scholen) voor betaalbaarheid, bereikbaarheid, onderwijskwaliteit en leefbaarheid van het collegevoorstel en de verschillende scenario's;
- bij de scenario's de mogelijkheid te betrekken dat er nieuwbouw komt bij het MFC of om de huidige locatie van de Driebond te Engelbert langer te handhaven, dit zelfstandig of als dependance van de school in Tersluis.

Motie Meervoervers

Op 20 december diende de raad nog een motie in, de motie Meervoervers. Aanleiding was het besluit om nog geen voorbereidingskrediet voor nieuwbouw voor de basisschool Meervoervers beschikbaar te stellen.

Hiermee vroeg de raad het college om:

- de tekortkomingen van de huidige huisvesting van Meervoervers en eventuele consequenties hiervan voor de onderwijskwaliteit in kaart te brengen;
- te onderbouwen waarom, gezien de demografische ontwikkelingen, bouw van de school in Ter Sluis vooraf dient te gaan aan de bouw van Meervoervers;
- in het voorjaar van 2018, in overleg met betrokken ouders en scholen, de plannen voor toekomstige huisvesting nader in kaart te brengen; hierbij de mogelijkheid te verkennen aanvullende zekerheid te verschaffen aan de betrokkenen mbt de realisatie van de school en het moment waarop de school gerealiseerd zal worden.

Omdat beide moties gaan over het toekomstperspectief van onderwijsvoorzieningen in (Meervoervers, Ter Sluis) of nabij Meerstad (Engelbert), hebben we besloten de uitwerking van de moties in één voorstel te combineren.

Kader

- Moties Driebond en Meervoervers
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Groningen
- Wet op het Primair Onderwijs (WPO)
- Voorzieningenplanning Meerstad
- Versterkingsopgave bouwkundig Versterken schoolgebouwen

Mogelijke oplossingen

Motie Driebond

De invulling van deze motie is gestart met een bijeenkomst in Engelbert op 18 januari 2018. Daar zijn in goed gesprek met de ouders het schoolbestuur, de gemeente en bewoners, verschillende scenario's vastgelegd:

- 1 opheffen OBS De Driebond na gereedkomen school in Tersluis (2020); verkoop, herbesteding of in gebruik houden als overloopcapaciteit tijdens de piekbehoefte;
- 2 nieuwbouw Engelbert-op de locatie bij het MFC;

- 3 handhaven huidige Engelbert-locatie (incl. aardbevingsbestendig maken);
 - a. met volledig onderwijsaanbod gericht op de huidige basisgeneratie leerlingen binnen een straal van ca 1 km rond het bestaande gebouw. Met mogelijk na op z'n vroegst 2027 instroom van leerlingen uit de nieuwe Meerstadwijk(en) ten noorden en/of ten zuid oosten (richting Harkstede) van Engelbert;
 - b. bestuursoverdracht van de Driebond, locatie Engelbert naar een ander schoolbestuur.

In het vervolgoverleg tussen genoemde partijen is vastgesteld dat handhaving van de Engelbert-locatie in het huidige schoolgebouw geen realistisch scenario is. De school is te klein om alle kinderen te huisvesten, het gebouw moet bouwkundig aardbevingsbestendig versterkt worden, voldoet niet aan de eisen voor een Dalton-school en biedt ook te weinig mogelijkheden om het gebouw daarop in de toekomst voldoende aan te passen.

Vervolgens zijn de twee overblijvende scenario's onderzocht:

1. handhaven Driebondschool met (a) permanente dan wel (b) semi-permanente nieuwbouw;
2. opheffen Driebondschool.

Beide scenario's hebben als uitgangspunt, dat de dislocatie Ruischerbrug wordt opgeheven.

In drie bijeenkomsten hebben genoemde partijen met elkaar gewerkt aan het onderzoeksrapport en gesproken over de scenario's.

De gemeente toetst de scenario's en de uitkomsten van het overleg aan de volgende criteria:

- kwaliteit van onderwijs (bestendigheid leerlingenaantal > 100 ll);
- kwaliteit van onderwijs (huisvesting minimaal 5 groepen en 1 open ruimte);
- spreiding van onderwijs;
- leefbaarheid MEER-dorpen;
- omvang in m² bvo en bouwkosten.

Scenario 1 Nieuwbouw Driebond bij MFC

- De dislocatie in Ruischerbrug wordt zo spoedig mogelijk gesloten. Er wordt onderzoek gedaan om de kleuters van Ruischerbrug miv schooljaar 2018-2019 in het MFC in Engelbert onder te brengen (tot nieuwbouw gereed is).
- Nieuwbouw van een vervangend gebouw voor de locatie Engelbert wordt zo spoedig mogelijk in gang gezet. Deze basisschool (groepen 1 t/m 8; 100-120 leerlingen) wordt gerealiseerd bij het MFC in Engelbert.
- De huidige locatie in Engelbert blijft open totdat nieuwbouw bij het MFC gereed is, wat ongeveer gelijktijdig zal kunnen zijn met de oplevering van nieuwbouw in Groeneweide/Tersluis rond 2020.
- De opbrengst van verkoop van de huidige locaties Ruischerbrug én Engelbert kan worden aangewend ter dekking van de resterende lasten (compensatie resterende boekwaarden) en deels ook voor de kosten van de nieuwbouw bij de MFC.
- De bouwkosten voor een nieuwe **permanente school** (ca 650 m² bvo) voor 100 tot 120 leerlingen komen uit op ca 1,6 miljoen euro, exclusief grondkosten en de meerkosten "aardbevingsbestendig" (te vergoeden door NAM). Bouw op of nabij de locatie van de MFC biedt mogelijkheden om efficiënt, modulair en multifunctioneel te bouwen, waardoor de school en het MFC gebruik kunnen maken van elkaars ruimten. Bij toename boven de 120 leerlingen biedt deze modulaire variant (multifunctioneel) mogelijkheden voor uitbreiding op basis van de feitelijke ontwikkeling van het leerlingenaantal.
- Hoewel in het MFC kinderopvang is gehuisvest, zal bij de bouw van het onderwijsdeel ook rekening worden gehouden met de bouw van enige extra m² bvo t.b.v. kinderopvang. Een investering, die uit de huuropbrengst zal worden gedekt.
- Variant 2b gaat uit van de bouw van een **semipermanente** voorziening met een kortere levensduur (max. 15 jaar). Daarvoor geldt een lagere oppervlakenorm. De keuze voor permanente of semi-permanente bouw is vooral van belang voor de termijn waarvoor huisvesting van leerlingen in de dislocatie nodig is. Als dit voor een termijn van 4 tot 15 jaar is ligt semi-permanente bouw in de rede. Er kan worden gekozen voor huur van lokalen door het schoolbestuur (eventueel voor een eigendom), waarbij de gemeente de kale huur-/structurele lasten genormeerd vergoed aan het schoolbestuur (OOG) op basis van het aantal leerlingen en het daarop berekende recht op vergoeding. De verwachting is dat de huurlasten van een semi-permanente voorziening niet veel lager uit zullen vallen dan de structurele lasten bij permanente nieuwbouw.

Scenario 2 Opheffing Driebond

Na gereedkomen van de nieuwe school in Tersluis (2020) sluiting van Driebond locatie Engelbert. Het sluiten van de locatie Ruischerbrug kan eventueel eerder. Verkoop, herbestemming of in gebruik houden als overloopcapaciteit onderwijs tijdens de piekbehoefte of voor een andere maatschappelijke functie. De nadelen hiervan zijn in het rapport uitgewerkt in secties 3.3 (Spreiding) en 3.4 (Leefbaarheid).

- De dislocatie in Ruischerbrug wordt zo spoedig mogelijk gesloten. Er wordt onderzoek gedaan om de onderbouw leerlingen van Ruischerbrug miv schooljaar 2018-2019 in het MFC in Engelbert onder te brengen. De huidige verdeling van onderbouw en bovenbouw over twee locatie is voor ouders, onderwijsteam én schoolbestuur erg onaantrekkelijk.
- De huidige locatie in Engelbert blijft open totdat de nieuwbouw school in Tersluis in 2020 in gebruik wordt genomen.
- De leerlingen uit het gebied rond de huidige Ruischerbruglocatie verhuizen mee naar Tersluis (volledig onderwijsaanbod groep 1 t/m 8) of naar Meeroevers of elders (ouders hebben zelf de keuze).
- Openbaar Onderwijs Groningen sticht voor de nog te bouwen school in Tersluis geen nieuwe school, maar maakt gebruik van het brinnummer van de Driebond-school. De locatie in Engelbert is – als deze na 2020 toch nog tijdelijk open blijft – onderdeel van dat brinnummer.
- De leerlingen van de Engelbert-locatie zullen deels meegaan naar de nieuwe locatie Groeneweide en waarschijnlijk (meren-)deels verhuizen naar de OPOS-school in Meeroevers.
- Verkoop/herbestemming Ruischerbrug-schoolgebouw: De opbrengst kan na aftrek van de resterende boekwaarden en verkoopkosten worden ingezet als eenmalige bijdrage in de bouwkosten.
- Als besloten wordt één of beide bestaande gebouwen in Ruischerbrug/ Engelbert als overloop capaciteit of voor een andere maatschappelijke functie in gebruik te houden is slechts beperkt of geen verkoopopbrengst inzetbaar voor de nieuw te realiseren onderwijsvoorziening Groeneweide.
- Als de Engelbert-locatie een nieuwe maatschappelijke functie krijgt moet de vraag worden beantwoord of voor het aardbevingsbestendig maken van het gebouw kosten moeten worden gemaakt. De inzet zal zijn om deze kosten voor rekening van de NAM te laten komen.

Toetsing scenario's

In het onderzoeksrapport hebben we de verschillende toetsingscriteria uitgebreid beschreven. De hierboven beschreven scenario's hebben we getoetst aan deze criteria en aan de uitkomsten van het overleg met school(bestuur) en ouders / dorpsbewoners. Kort samengevat levert de toetsing het volgende beeld op.

criterium	Scenario 1, Nieuwbouw	Scenario 2, Opheffing	opmerkingen
C1. Kwaliteit van onderwijs	++	++	In beide scenario's kan hoogwaardig onderwijs worden gerealiseerd
C2. Huisvesting	++	++	In beide scenario's wordt het onderwijs hoogwaardig gehuisvest.
C3. Spreiding van onderwijs	++	-	Bij scenario 2 toename afstand tot school, afname pluriformiteit
C4. Leefbaarheid	++	-	Bij scenario 2 komt leefbaarheid MEER-dorpen onder druk (voorzieningen, verkeer, reistijd, aantrekkelijkheid, vergrijzing)
C5. Kosten	±	±	Bij scenario 2 sluiting zijn de kosten mogelijk enigszins lager voor OOG en Gemeente (door schaalvoordeel). Echter, de <i>totale</i> maatschappelijke kosten (verkeer, tijd, infrastructuur, derving MFC) zijn wellicht hoger bij scenario 2

Tijdens de laatste bijeenkomst met de werkgroep op 22 maart luidde de conclusie dat het onderzoek resulteert in het volgende voorkeursscenario: *handhaven van een locatie voor openbaar onderwijs in Engelbert voor 100-120 leerlingen in een nieuw schoolgebouw.*

Openbaar Onderwijs Groningen sticht voor de nog te bouwen school in Groeneweide/Tersluis geen nieuwe school, maar maakt gebruik van het brinnummer van de Driebond-school. Dat betekent dat de Driebond bij handhaving van de locatie één geheel gaat vormen met de nieuwe "Groeneweide-school" in Tersluis. Schoolbestuurlijk is het uitgangspunt dat het bieden van hoogwaardig (Dalton-) onderwijs een moderne huisvesting vereist. Voor een schoollocatie van 100 tot 120 leerlingen met volledige leerlijn zijn dat tenminste 5 lokalen + 1 open (samenwerkings)ruimte. De prognoses voor de aantallen leerlingen bewegen zich op langere termijn binnen de bandbreedte van 100-120 leerlingen. Mocht in de toekomst het aantal leerlingen dusdanig dalen, dat sprake is van leegstand, dan geldt hier de volgende lijn. Als een gebouw niet meer (volledig) als school in gebruik is, dan kijken we afhankelijk van de ontwikkeling in een bepaald gebied, of er behoefte is aan herhuisvesting van een andere maatschappelijke functie.

Nieuwbouw in Engelbert vergt gemeentelijk een (netto) investering inclusief grondkosten. Het uitgangspunt spreiding van openbaar basisonderwijs, in stedelijk gebied- (binnen een straal van 1 km is voor alle leerlingen een openbare basisschool bereikbaar) pleit voor handhaving van een onderwijslocatie in het dorp Engelbert. Illustratief daarvoor is figuur 3 op pagina 10 van het onderzoeksrapport. De meest voor de hand liggende locatie voor de nieuwe school is nabij of mogelijk geïntegreerd met het MFC in Engelbert. De mogelijkheden, haalbaarheid en vormgeving van deze locatie dienen nader te worden onderzocht.

Als de raad instemt met de realisatie van nieuwbouw voor de Driebond in Engelbert én voor de investering dekking realiseert ten laste van de AER, kan direct daarna worden gestart met dit onderzoek. Bij een keuze voor het nieuwbouwsценario vindt het schoolbestuur het belangrijk om de nieuwbouw tegelijk (2020) met de bouw van de school in Tersluis af te ronden. Daarnaast vindt O.O.G. het van belang dat het tempo van het proces voor de school in Ter Sluis niet wordt vertraagd. Het college deelt deze mening. Voor de school in Tersluis is middels het programma 2018 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Wij stellen voor dit budget via het programma 2019 éénmalig te verhogen met een bedrag van € 20.000,--, zodat dit onderzoek met spoed kan worden ingezet en een ontwikkeling en bouwfasering tegelijk met de school in Tersluis realiteit kan worden. Dit voorstel zullen we bij het programma 2019 aan uw raad ter besluit voorleggen

Motie Meeroevers

Bouwkundige gebreken

We hebben een onafhankelijk bouwkundig onderzoek laten uitvoeren om de bouwkundige gebreken van het gebouw in kaart te brengen. De bouwkundige gebreken zijn geconstateerd in met name de oudste delen van het gebouw, die zijn gerealiseerd in 2012. De gebreken bestonden uit losgewaaide dakbedekking en plaatselijk loslatende gevelbeplating. Deze gebreken hebben geleid tot lekkages en schimmelgroei aan de binnenzijde van het schoolgebouw. Deze gebreken betreffen een constructiefout en zijn niet aan het schoolbestuur toe te rekenen. Daarom heeft het schoolbestuur in overleg met de gemeente opdracht gegeven om de gebreken te herstellen. De kosten worden als constructiefout door de gemeente vergoed aan het schoolbestuur.

Capaciteits uitbreiding

Het aantal leerlingen groeit. Aangezien die groei onvoldoende was voorzien ontstaat er op korte termijn een capaciteitsprobleem. We zijn met het schoolbestuur in gesprek om nog dit jaar tijdelijke uitbreiding te realiseren. Het verstrekken van een aanvullende huurvergoeding, waarmee OPOS een aantal semi-permanente lokalen bij kan huren voor een beperkte periode ligt daarbij in de rede.

Op grond van de 1 oktober tellingen van de afgelopen jaren en de leerlingenprognoses van de komende jaren schatten we in dat de leerlingengroei ca. 60 per jaar bedraagt.

	2017	2018	2019
prognose OPOS	204	264	325
behoefte lokalen*	9	11	14

* Steeds bij de start van het schooljaar in augustus.

Vandaar dat we hebben besloten – in overleg met het OPOS- bij de huidige 10 lokalen eerst 4 lokalen bij te plaatsen. Hiermee verwachten we de leerlingengroei tot en met 2019 te kunnen opvangen. Het gaat om een uitbreiding van de semipermanente bouw (ca 200 m²).

De huurvergoeding voor deze lokalen bedraagt ca € 30.000,-- per jaar. Deze huurvergoeding zal ten laste van het reguliere budget onderwijshuisvesting worden gebracht.

Toekomst/permanente bouw

Het huidige semi permanente gebouw gaat normaal gesproken 15 jaar mee. Dat betekent, gezien het bouwjaar van de eerste fase in 2012, dat het gebouw technisch tot zeker 2027 geschikt is. Maar we willen OPOS perspectief bieden dat ze eerder in aanmerking kunnen komen voor permanente nieuwbouw. Ons streven is OPOS in 2019-2020 een voorbereidingskrediet te verstrekken zodat het proces, dat moet leiden tot permanente nieuwbouw, eerder in gang gezet kan worden. We zijn in overleg met bureau Meerstad om op de middellange termijn een geschikte bouwlocatie te vinden in het voedingsgebied van de Meeroevers. In dit proces kijken we naar woningbouwplanning, de fasering en ontwikkeling van de verschillende deelgebieden. In het zoekgebied voor een OPOS school is op dit moment een aantal fysieke belemmeringen aanwezig voor een school (o.a. geluidszonering en hoogspannings-leidingen). Dat maakt het vinden van een geschikte locatie ingewikkeld. We zijn hierover met bureau Meerstad in gesprek.

Overige voorzieningen onderwijshuisvesting Meerstad

Verzoek opname plan van scholen

Het bestuur van de Vereniging Christelijk Onderwijs Groningen (VCOG) heeft een verzoek tot schoolstichting ingediend. Het gaat om de te realiseren derde basisschool in Meerstad. Bij een schoolstichting gelden de spelregels op grond van de Wet op het Primair Onderwijs. Om een school te kunnen stichten moet die worden opgenomen op een plan van scholen, dat wordt vastgesteld door de gemeenteraad en vervolgens goedgekeurd door de Minister. Om op het plan van scholen terecht te komen moet het schoolbestuur aantonen dat voldoende leerlingen de school zullen bezoeken en blijven bezoeken. Een en ander is afhankelijk van de ontwikkelingen in Meerstad (woningbouwplanning, fasering en leerlingenprognoses). Momenteel beoordelen we de gegevens die door het schoolbestuur zijn aangeleverd. Het plan van scholen dient voor uw raad voor 1 augustus 2018 te worden vastgesteld. Hiervoor sturen wij u binnenkort een afzonderlijk voorstel.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Motie Driebond

Op 18 januari 2018 is het onderzoeksproces opgestart tijdens een bijeenkomst in het MFC in Engelbert. Een actieve delegatie van ouders / bewoners van de MEER-dorpen heeft zich gemeld om met de gemeente en OOG verder door te willen praten en mee te willen werken aan het onderzoek.

Het proces in Engelbert gaat specifiek over het toekomstperspectief van de Driebondschool maar parallel daaraan spelen meer ontwikkelingen t.a.v. de scholen in Meerstad. Zoals toekomstige nieuwbouw Meeroevers (OPOS) en op termijn nog een derde school in het gebied.

De werkgroep van ouders, school, schoolbestuur, MEER dorpen en gemeente is in totaal drie keer bijeen geweest. Het onderzoeksrapport is in gezamenlijkheid opgesteld met gelijke inbreng van iedere deelnemer. De laatste bijeenkomst was op 22 maart 2018, waar de notitie is vastgesteld. Uit het onderzoek komt een duidelijke voorkeur naar voren van handhaving van de school in een nieuw schoolgebouw bij het MFC in Engelbert. Bij het schoolbestuur, wethouder Onderwijs, ouders en MEER-dorpen is groot draagvlak voor dit scenario.

Openbaar Onderwijs Groningen investeert al jaren extra (vanwege de lagere leerlingenaantallen) in de exploitatie van de Driebondschool en is bereid dat te blijven doen als er een duurzame situatie voor de Driebondschool ontstaat.

Motie Meeroevers

We zijn in goed overleg met het schoolbestuur. De school is er tevreden over dat de bouwkundige gebreken van het gebouw worden opgelost en dat er op korte termijn capaciteitsuitbreiding plaatsvindt om de leerlingengroei op te vangen. Voor de de langere termijn werken we met de school, het schoolbestuur en bureau Meerstad aan plannen voor nieuwbouw.

Financiële consequenties

De kosten voor de bouw van een nieuwe school voor 100 tot 120 leerlingen nabij het MFC Engelbert worden geraamd op ca € 1.862.000,- incl grondkosten. Aangezien er geen ruimte is in het programma onderwijshuisvesting, wordt voorgesteld deze investering incidenteel ten laste van de AER te brengen. Hiervan een bedrag van € 1.498.000,- doteren in een nog in te stellen bekleemde reserve "Driebond-Engelbert", ter dekking van de structurele lasten. Het resterende bedrag, € 364.000,- wordt gedoteerd aan de reserve onderwijshuisvesting ter dekking van de overige (zakelijke) lasten horende bij deze investering.

De structurele lasten van deze investering (afschrijving en rentelasten) bedragen € 80.000,- per jaar en deze gaan wij dekken uit de genoemde bekleemde reserve.

Begrotingswijziging 2018							Bedragen x 1.000 euro				
Realisatie nieuwschool Driebond Engelbert											
Betrokken directie(s)	<Organisatieonderdeel>										
Naam voorstel	Realisatie nieuwschool Driebond Engelbert										
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad										
Incidenteel / Structureel	I										
Soort wijziging	Exploitatie										
Financiële begrotingswijziging							Bedragen x 1.000 euro				
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo voor res. mut.	Toev.res.	Onttr.res.	Saldo na res. mut.		
12.1 College en Raad	12. College raad en gebiedsgericht werken	Concermposten	I			0		1.862	1.862		
03.1 Onderwijskansen	03. Onderwijs	Vastgoedbedrijf	I			0	1.498		-1.498		
03.1 Onderwijskansen	03. Onderwijs	Vastgoedbedrijf	I			0	364		-364		
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING						0	0	0	1.862	1.862	0
<i>Inhoudelijk toelichting op de begrotingswijziging</i>											
De raming voor de projectkosten van de realisatie van de nieuwbouwschool Driebond-Engelbert komt uit op ca € 1.862.000,-. De structurele lasten van deze investering kunnen wij niet dekken uit het budget onderwijshuisvesting omdat deze niet toereikend is. Voorgesteld wordt deze ten laste van de AER te brengen voor een bedrag van totaal € 1.862.000,-, door dit bedrag hieraan te onttrekken. Hiervan wordt een bedrag van € 1.498.000,- gedoteerd in de nog in te stellen bekleemde reserve "Driebond-Engelbert" voor de dekking van de kapitaallasten. Het resterende bedrag van € 364.000,- voor de dekking van de overige lasten en deze te doteren in de reserve onderwijshuisvesting.											

Begrotingswijziging 2018							Bedragen x 1.000 euro				
Realisatie nieuwschool Driebond Engelbert											
Betrokken directie(s)	<Organisatieonderdeel>										
Naam voorstel	Realisatie nieuwschool Driebond Engelbert										
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad										
Incidenteel / Structureel	I										
Soort wijziging	Investering										
Financiële begrotingswijziging							Bedragen x 1.000 euro				
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo voor res. mut.	Toev.res.	Onttr.res.	Saldo na res. mut.		
03.1 Onderwijskansen	03. Onderwijs	Vastgoedbedrijf	I	1.862		-1.862			-1.862		
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING						1.862	0	-1.862	0	0	-1.862
<i>Inhoudelijk toelichting op de begrotingswijziging</i>											
De raming voor de projectkosten van de realisatie van een nieuwe school in Driebond-Engelbert komt uit op ca € 1.862.000,-. Voorgesteld wordt een krediet van dit bedrag beschikbaar te stellen.											

Verder stellen wij uw raad voor om een bekleemde reserve in te stellen.

Instellen nieuwe reserve	
Directie:	Vastgoedbedrijf
Naam reserve:	Bekleemde Reserve Driebond Engelbert
Doel en voeding:	In voorliggend raadsvoorstel wordt een voorstel gedaan om de investering te dekken uit een bekleemde reserve. Voorstel is om deze bekleemde reserve te vormen door een eenmalige storting vanuit de AER van € 1.498.000,-.
Bekleemde reserve? Ja/Nee	Ja
Rentetoevoeging? Ja/Nee	Ja
Standaardpercentage of afwijkend percentage?	Vigerend ROP
Maximale omvang:	€ 1.498.000,-
Verwachte datum opheffing:	2058
Instellen bij begroting, VGR, rekening of in eigen raadsvoorstel?	Instellen bij raadsvoorstel "uitwerking motie Driebond en Motie Meerrovers"

Overige consequenties

Niet van toepassing.

Vervolg

Na vaststelling door de raad kan het schoolbestuur Openbaar Onderwijs Groningen aan de slag met de voorbereidende werkzaamheden. Haalbaarheidsonderzoek en de eerste aanzet voor de vormgeving (volumestudie en mogelijk al een Voorlopig ontwerp)

Lange Termijn Agenda

Niet van toepassing.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

SCENARIO'S OBS DE DRIEBOND ENGELBERT

23-3-2018 DMO
L.v.d.Veen / P.Mulder

Onderzoek toekomstperspectief van de
Driebondschoon

*Opgesteld door de gemeente Groningen, Openbaar Onderwijs
Groningen en een delegatie van ouders/bewoners uit Engelbert*

Scenario's OBS De Driebond Engelbert

ONDERZOEK TOEKOMSTPERSPECTIEF VAN DE DRIEBONDSCHOOL

Samenvatting

In december 2017 is in de gemeenteraad gesproken over het toekomstperspectief van de Driebondschoon in Engelbert en is gevraagd om naar dat toekomstperspectief (betaalbaarheid, bereikbaarheid, onderwijskwaliteit en leefbaarheid) onderzoek te doen in overleg met de betrokken ouders, school en met vertegenwoordigers van het dorp.

In het eerste overleg tussen ouders, vertegenwoordigers van het dorp Engelbert, het schoolbestuur OOG en de gemeente is vastgesteld dat handhaving van de Engelbert-locatie in het huidige schoolgebouw geen realistisch scenario is. De school is te klein om alle kinderen te huisvesten, het gebouw moet bouwkundig aardbevingsbestendig versterkt worden, voldoet niet aan de eisen voor een Dalton-school en biedt ook te weinig mogelijkheden om het gebouw daarop in de toekomst voldoende aan te passen. Vervolgens zijn 2 scenario's onderzocht: 1. opheffen Driebondschoon en 2. handhaven Driebondschoon met (a) permanente dan wel (b) semi-permanente nieuwbouw. Beide scenario's hebben als uitgangspunt, dat de dislocatie Ruischerbrug wordt opgeheven.

OOG sticht voor de nog te bouwen school in Groeneweide/Tersluis geen nieuwe school, maar maakt gebruik van het brinnummer van de Driebond-school. Dat betekent dat de Driebond bij handhaving van de locatie één geheel gaat vormen met de nieuwe "Groeneweide-school" in Tersluis. Schoolbestuurlijk is het uitgangspunt dat het bieden van hoogwaardig (Dalton-) onderwijs een moderne huisvesting vereist. Voor een schoollocatie van 100 tot 120 leerlingen met volledige leerlijn zijn dat tenminste 5 lokalen + 1 open (samenwerkings)ruimte. Het vergt gemeentelijk een (netto) investering van ca 1.6 mln. De prognoses voor de aantallen leerlingen bewegen zich op langere termijn binnen deze bandbreedte. Het uitgangspunt spreiding van openbaar basisonderwijs (binnen een straal van 1 km is voor alle leerlingen een openbare basisschool bereikbaar) pleit voor handhaving van een onderwijslocatie in het dorp Engelbert. Illustratief daarvoor is figuur 3 op pagina 10. De meest voor de hand liggende locatie voor de nieuwe school is nabij of mogelijk geïntegreerd met het MFC in Engelbert. De mogelijkheden, haalbaarheid, vormgeving daarvan zouden nader moeten worden onderzocht.

Samengevat komt uit het onderzoek handhaving van een locatie voor het openbaar basisonderwijs in Engelbert voor 100 – 120 leerlingen in een nieuw schoolgebouw als voorkeursscenario naar voren.

Inhoud:

1. Inleiding
2. Proces
3. Toetsingscriteria
 - 3.1. C1: Kwaliteit van onderwijs (bestendigheid leerlingenaantal)
 - 3.2. C2: Kwaliteit van onderwijs (huisvesting)
 - 3.3. C3: Spreiding van onderwijs
 - 3.4. C4: Leefbaarheid MEER-dorpen
 - 3.5. C5: Omvang school en bouwkosten
4. Samenvatting toetsing scenarios
5. De scenario's uitgewerkt

Appendix A. Ontwikkeling Meerstad

Appendix B. Gedetailleerde prognoses leerlingenaantallen OBS De Driebond

1. Inleiding

De vergadering van de Raad van de gemeente Groningen op 20 december 2017 behandelde het voorstel voor het programma en overzicht onderwijshuisvesting 2018. Hierbij is gesproken over het toekomstperspectief van de Driebondschool (met hoofdlocatie in Engelbert, dislocatie in Ruischerbrug). Het debat ging over het voornemen van Openbaar Onderwijs Groningen - OOG) om de Driebondschool te sluiten bij het gereedkomen van de nieuwe school in Tersluis rond 2021. Deze sluiting zou nadelige consequenties kunnen hebben voor de leefbaarheid in de betrokken dorpen Middelbert, Engelbert, Euvelgunne en Rode Haan (de zogenaamde MEER-dorpen). Met het indienen van de motie *Driebond* vroeg de raad het college om:

- In het voorjaar van 2018 in overleg met de betrokken ouders, scholen en met MEER-dorpen, onderzoek te doen naar de gevolgen ervan (plannen van OOG voor bouw van een nieuwe school in Tersluis en de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de nieuwbouw van scholen) voor betaalbaarheid, bereikbaarheid, onderwijskwaliteit en leefbaarheid van het collegevoorstel en de verschillende scenario's
- Bij de scenario's de mogelijkheid te betrekken dat er nieuwbouw komt bij het MFC of om de huidige locatie van de Driebond te Engelbert langer te handhaven, dit zelfstandig of als dependance van de school in Tersluis;

2. Proces

Op 18 januari 2018 is het onderzoeksproces opgestart tijdens een bijeenkomst in het MFC in Engelbert. Een actieve delegatie van bewoners van de MEER-dorpen heeft zich gemeld om met de gemeente en OOG verder door te willen praten. Op het eind van de bijeenkomst zijn de volgende scenario's vastgelegd:

- 1 opheffen OBS De Driebond na gereedkomen school in Tersluis (2020); verkoop, herbestemming of in gebruik houden als overloopcapaciteit tijdens de piekbehoefte.
- 2 nieuwbouw Engelbert-locatie bij MFC.
- 3 handhaven Engelbert-locatie (incl. aardbevingsbestendig maken)
 - a. met volledig onderwijsaanbod gericht op de huidige basisgeneratie leerlingen binnen een straal van ca 1 km rond het bestaande gebouw. Met mogelijk na op z'n vroegst 2027 instroom van leerlingen uit de nieuwe Meerstadwijk(en) ten noorden en/of ten zuid oosten (richting Harkstede) van Engelbert.
 - b. bestuursoverdracht locatie Engelbert naar een ander schoolbestuur.

(In alle bovenstaande scenario's wordt voorzien in een zo spoedig mogelijke sluiting van de dislocatie van De Driebond in Ruischerbrug en het onderbrengen van groep 1-2 in Engelbert)

Op 6 februari 2018 zijn de scenario's in een eerste overleg besproken tussen ouders, vertegenwoordigers van het dorp Engelbert, het schoolbestuur OOG en de gemeente. We stelden vast dat het aantal scenario's naar beneden kan worden bijgesteld. Het handhaven van de Engelbert-locatie in het huidige schoolgebouw is geen haalbaar scenario meer. De school is te klein om alle kinderen te huisvesten, het gebouw moet bouwkundig versterkt worden, voldoet niet aan de eisen voor een Dalton-school en biedt ook te weinig mogelijkheden om het gebouw daarop in de toekomst voldoende aan te passen.

Blijven de scenario's 1 en 2 voor Engelbert over, nl:

1. opheffen Driebondschool
2. handhaven Driebondschool met (a) permanente dan wel (b) semi-permanente nieuwbouw

Belangrijke momenten in het proces:

- Oriënterend gesprek school, schoolbestuur, gemeente, vertegenwoordigers dorp = kennismakings- aftastsessie- 6 februari 2018.
- Bijeenkomst school, vertegenwoordigers dorp met schoolbestuur en gemeente om na te gaan of de informatie als basis voor menings- en besluitvorming compleet is – 22 februari 2018.
- 3^e bijeenkomst met school, ouders en vertegenwoordigers van het dorp – 22 maart 2018 meningvormend.
- Rapportage n.a.v. raadsdebat en -motie – na 22 maart 2018: vorm collegebesluit en raadsbesluit.

3. Toetsingscriteria

De gemeente toetst de scenario's en de uitkomsten van het overleg met de school, het schoolbestuur en de vertegenwoordigers van het dorp Engelbert aan de volgende criteria:

- C1: Kwaliteit van onderwijs (bestendigheid leerlingenaantal > 100 ll)
- C2: Kwaliteit van onderwijs (huisvesting minimaal 5 groepen en 1 open ruimte)
- C3: Spreiding van onderwijs
- C4: Leefbaarheid MEER-dorpen
- C5: Omvang in m2 bvo en bouwkosten

De hierboven genoemde criteria zullen hieronder worden toegelicht en beide scenario's zullen worden getoetst.

3.1. Criterium 1: Kwaliteit van onderwijs (bestendigheid)

Een belangrijke aspect bij het toetsen van de scenario's is de kwaliteit van onderwijs. Deze kwaliteit is sterk afhankelijk van de bestendigheid van het aantal leerlingen op een basisschool. Ook bepaalt de huisvesting voor een deel de onderwijskwaliteit: zie daarvoor de behandeling van Criterium 2.

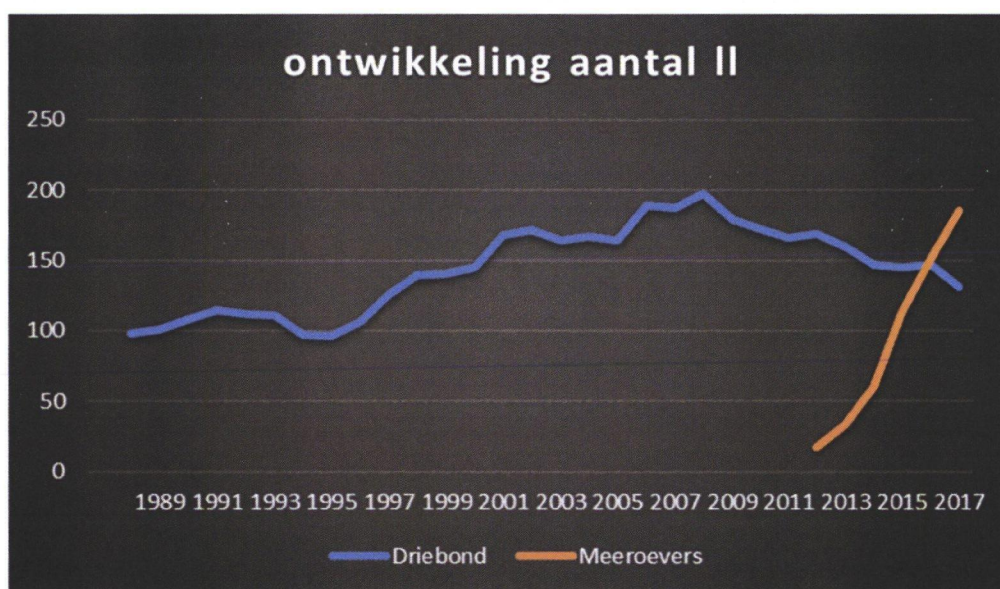
Bestendigheid wil zeggen dat het leerlingenaantal duurzaam is, met een gelijkblijvend totaal aantal leerlingen en een evenredige verdeling over de jaargroepen. Bij een bestendig leerlingenaantal van tussen de 100-150 is kwalitatief hoogwaardig onderwijs te bieden.

3.1.1. Woningbouwplanning

Engelbert bevindt zich in de nabijheid van de fors groeiende wijk Meerstad. In **Appendix A** wordt een beeld geschetst van de mogelijke ontwikkelingen qua aantallen woningen in het nieuwbouwgebied Meerstad en de daaraan gerelateerde ontwikkeling van het aantal leerlingen dat basisonderwijs volgt. Bij toenemende huizenbouw in Meerstad stijgt de kans dat kinderen uit Meerstad naar de school in Engelbert komen. Hoe groot deze instroom is, is lastig te voorspellen.

3.1.2. Leerlingenaantallen – Historisch, huidig en toekomstig

Onderstaande grafiek toont de leerlingontwikkeling van scholen De Driebond en OPOS-school Meeroevers (Meerstad).

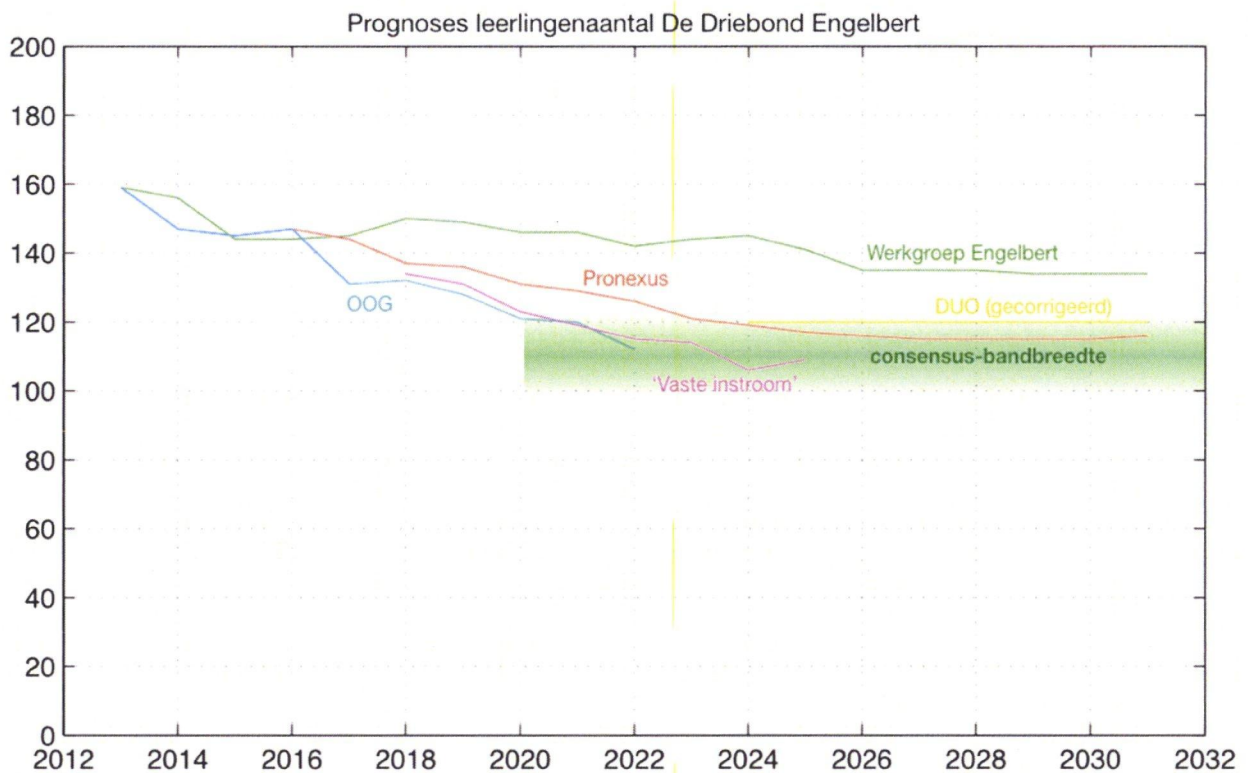
Figuur 1: historische ontwikkeling leerlingenaantallen basisscholen De Driebond (OOG) en Meeroevers (OPOS)

De volgende tabel (1) geeft inzicht in herkomst van leerlingen die nu De Driebond bezoeken.

postcodes	gebied	2013	2014	2015	2016	2017
9723	Meerdorpen/Zuid-Oost	108	98	96	84	76
9734	Ruischerbrug/-waard (Noorddijk)	35	31	28	28	28
9613/9617/9623/9625	Slochteren	9	9	14	21	21
overig	dynamische buurten	7	9	7	14	6
	totaal	159	147	145	147	131

Tabel 1: Herkomst leerlingen Driebond per postcodegebied

De volgende figuur 2 vat de verschillende prognoses samen en geeft een bandbreedte waarover consensus bestaat tussen gemeente, schoolbestuur en de werkgroep uit Engelbert. Voor details over de prognoses verwijzen we naar Appendix B.

Figuur 2. Samenvatting leerlingenprognoses

3.1.3. Duiding verschillende prognoses

De rond 2010 ingezette daling (zie figuur 1) van het aantal leerlingen van de Driebond-school loopt redelijk synchroon met de daling van de basisgeneratie (de 4-12-jarigen) in MEER-dorpen en Ruischerbrug/-waard.

Toekomst

De verschillende prognoses voor de lange termijn laten een beeld zien van het aantal leerlingen: tussen de 100 en 120. Zie hiervoor ook appendix B.

- De reguliere gemeentelijke Pronexus-prognose, de korte termijn prognose op basis van in- en uitstroomgegevens en de prognoses van het schoolbestuur OOG komen structureel uit tussen de 100 en 110 leerlingen.
- De prognose op basis van historische en toekomstige woningbouw (Steven van Heuven, wg Engelbert) toont eveneens een licht dalend aantal leerlingen, maar blijft op langere termijn op het niveau rond de 130 leerlingen.

We stellen vast dat het om prognoses en niet om exacte cijfers gaat, maar wel om de trend die erin te lezen is. Het is daarom zeker denkbaar dat we op de middellange termijn uitkomen op een prognose van 100-120 leerlingen. Als er toekomstperspectief wordt geboden in een nieuw schoolgebouw in Engelbert, dan leidt dit mogelijk zelfs tot extra belangstelling. In de verdere uitwerking van het scenario houden we dit aantal aan.

3.2. Criterium 2: Kwaliteit van Onderwijs (huisvesting)

OOG geeft aan dat het bieden van hoogwaardig (Dalton-) onderwijs een moderne huisvesting vereist. Voor een school van 100 tot 120 leerlingen met volledige leerlijn zijn dat tenminste 5 lokalen + 1 open (samenwerkings)ruimte. Binnen de bestaande locatie in Engelbert is deze ruimte niet beschikbaar. Gemeente, bestuur en werkgroep zijn het erover eens dat de huidige gebouwen van De Driebond niet gemoderniseerd kunnen worden zodanig dat deze de gewenste onderwijskwaliteit ondersteunen. Vervangende nieuwbouw kan deze ruimte wél bieden.

3.3. Criterium 3: Spreiding onderwijs in het voedingsgebied

3.3.1 Uitgangspunten

Uitgangspunt bij gemeentelijk beleid is “thuisnabij basisonderwijs in stedelijk gebied”.

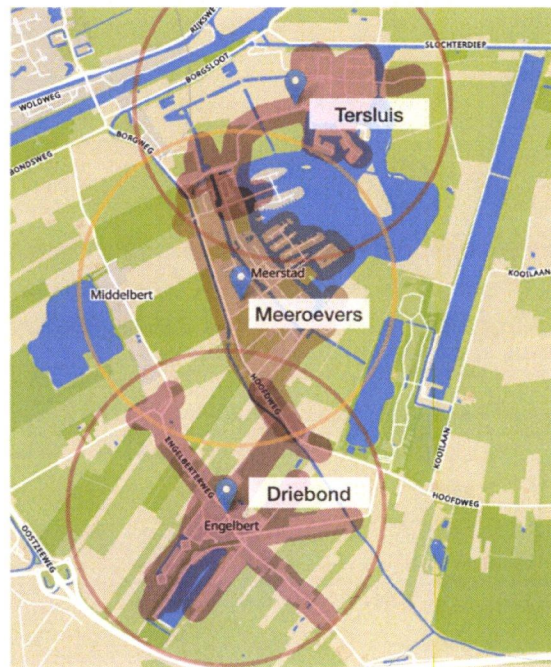
Meerstad is qua omvang, aantal woningen, bebouwingsdichtheid, inwoners en ook het te verwachten aantal leerlingen basisonderwijs te vergelijken met nieuwbouwlocaties als de Held/Gravenburg, Hoornse Meer/Park, en eerder Lewenborg en Beijum. Voor deze wijken geldt als uitgangspunt:

*Binnen een straal van 1 km is voor elke leerling (openbaar) basisonderwijs bereikbaar. Voor het bijzonder basisonderwijs geldt in het algemeen een groter “voedingsgebied” qua omvang afhankelijk van de denominatie. Binnen een straal van 2 km van elke onderwijslocatie is een gymnastiekaccommodatie beschikbaar.
bron: Integrale Huisvestingsplanning basisonderwijs in stedelijk gebied*

In de meest recente planning onderwijsvoorzieningen voor het nieuwbouwgebied Meerstad als geheel wordt uitgegaan van 3 scholen voor basisonderwijs, 2 openbare (waarvan 1 met karakter samenwerkingschool, openbaar en pc) en 1 bijzondere school. Met deze inrichting voldoet Meerstad aan het thuisnabijheid-uitgangspunt, zoals is weergegeven in figuur 3.

Op dit moment wordt ook in Engelbert voldaan aan de eis van thuisnabijheid. De werkgroep heeft becijferd dat >95% kinderen uit Engelbert en Middelbert binnen (hemelsbreed) 1000 m naar school kan. Verdwijnt de school uit Engelbert, dan daalt dit aantal tot <5.

Grote reisafstanden vertalen zich in toenemende verkeersbewegingen.

Figuur 3. De drie openbare scholen in het gebied Meerstad/MEER-dorpen. Voor de Driebond, de Groeneweide-school is de toekomstige locatie ingetekend. Voor Meeroevers (OPOS) is de toekomstige locatie nog niet bekend, maar indicatief aangegeven. De cirkels hebben een straal van 1000 m. Afstanden over de weg (bron: www.route360.com) van <1000m zijn in kleur ingetekend voor de beide openbare scholen en de samenwerkingschool Meeroevers.

Het ontwikkelgebied “De Wierden” ligt direct ten zuidoosten van de OPOS-school midden in het voedingsgebied van deze school. De Wierden wordt op z'n vroegst ontwikkeld vanaf 2028. Hoewel de geplande ontsluitingsweg een barrière zou kunnen vormen ligt een deel van het Wierdengebied ook binnen een straal van 1 km vanaf de locatie van de Driebond in Engelbert.

Tenslotte zoomen we nog in op de relatie van de Engelbert-locatie van de Driebond-school met een deel van het huidige voedingsgebied tussen Ruischerbrug en Middelbert. Met de afstanden vanuit de dorpen Middelbert en Ruischerbrug tot de locatie in Engelbert en de nieuwe relatie van beide dorpen binnen of direct grenzend aan de voedingsgebieden van zowel de OPOS-school als de nieuw te bouwen OOG-school, is de verwachting reëel dat Ruischerbrug e.o. geen onderdeel meer zal zijn van het voedingsgebied van de Driebond/Engelbert.

In het kader van streven naar pluriformiteit zou een relatief kleinere school een pluspunt kunnen zijn, tussen de relatief grotere scholen in bijv Meerstad en Lewenborg.

3.4. Criterium 4: Leefbaarheid dorp Engelbert

3.4.1. Huidige staat van Leefbaarheid in de MEER-dorpen

Ten aanzien van de aspecten kwaliteit van onderwijs, spreiding onderwijs in het voedingsgebied, goede huisvesting en kosten kan een redelijk objectief beeld gegeven worden. Dan spelen normen en prognoses en woningbouwplanning een rol. Over het leefbaarheidsaspect voorspellingen doen is een stuk lastiger. Daarom hebben we een tweetal landelijke en een lokaal onderzoek bekeken.

(i) Allereerst de dorpenmonitor uit 2013 en (ii) de publicatie van het onderzoeksprogramma Sociale staat van het platteland, 'dorpsleven tussen Stad en Land' van maart 2017. De conclusie van beide luidt dat het verdwijnen van voorzieningen en vergrijzing potentieel nadelig voor leefbaarheid in de toekomst.

“In dorpen met nabije voorzieningen ervaren de bewoners iets meer leefbaarheid dan in dorpen waar deze verder weg zijn. In dorpen met voorzieningen hebben bewoners bovendien meer contacten in het dorp en ervaren zij meer sociale samenhang. Ook is er een relatie met vergrijzing. In kleine dorpen met relatief veel ouderen hebben bewoners wat minder contact met elkaar en doen zij ook iets minder vaak vrijwilligerswerk. Het verdwijnen van voorzieningen en de verdergaande vergrijzing kunnen negatief uitwerken voor de leefbaarheid en de sociale samenhang op het platteland.”

bron: Dorpsleven tussen Stad en Land, SCP, maart 2017

Daarnaast hebben we gekeken naar (iii) het Wijkkompas van de Meerdorpen, zoals gepubliceerd door de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Groningen (www.os-groningen.nl). Volgens het Wijkkompas 2017 staan de MEER-dorpen (Middelbert, Engelbert, Euvelgunne, Rode Haan) er op veel fronten heel goed bij. Dat geldt zowel voor de fysieke omgeving en de sociaal-economische positie van de inwoners als voor de beoordeling van de sociale leefomgeving. Uitzondering daarop vormt de lage waardering voor de weinige aanwezige voorzieningen. De school en het MFC vormen enkele van de laatste overgebleven voorzieningen.

3.4.2 Voorzieningsvisie Meerstad

In 2017 heeft bureau Republiq in opdracht van de gemeente in aanvulling op de voorzieningsvisie Meerstad 2013 een voorzieningenplanning gemaakt. In lijn met deze door de raad vastgestelde visie is aangegeven dat bewoners van Meerstad voor een aantal voorzieningen aangewezen zijn op de omgeving, bijvoorbeeld de voetbalvelden in Engelbert en Harkstede. We verwachten dat dit positief uitpakt voor de voetbalvereniging in Engelbert, met name qua jeugdleden. Op dit moment lijkt de groei van het ledenaantal nog goed te kunnen worden opgevangen. Als daartoe aanleiding is krijgt Engelbert prioriteit bij bijvoorbeeld sportinvesteringen.

In Meerstad staan geen buurthuizen gepland. We kunnen ons voorstellen dat MFC Engelbert ook bewoners uit Meerstad weet binnen te halen voor sociaal culturele activiteiten en ruimtes beschikbaar stelt om te vergaderen etc.

Het MFC is dus niet alleen voor Engelbert, maar ook voor Meerstad een belangrijke voorziening. Het verdwijnen van de basisschool uit Engelbert kan van invloed zijn op de ontwikkeling (afname van gebruik) van de BSO/kinderopvang/peuterschool in het MFC. Het is aantrekkelijk voor ouders om hun kinderen (meestal in verschillende leeftijden) efficiënt naar 1 of vlak bij elkaar gelegen locatie(s) te brengen waar alle kindvoorzieningen aanwezig zijn.

Figuur 4. MFC Engelbert.

3.5. Omvang school en bouwkosten

Onderzocht kan worden of nieuwbouw efficiënt, modulair en multifunctioneel vormgegeven, mogelijk is bij het bestaande MFC in Engelbert. Bouw op of nabij de locatie van de MFC biedt mogelijkheden voor de school en het MFC om gebruik te kunnen maken van elkaars ruimten. Bij toename boven de 120 leerlingen biedt deze modulaire variant (multifunctioneel) mogelijkheden voor uitbreiding op basis van de feitelijke ontwikkeling van het leerlingenaantal.

Als een school van 100 leerlingen, ontwikkeld in samenhang met het MFC, het uitgangspunt vormt kan op basis van de verordening onderwijshuisvesting worden vastgesteld dat het gaat om een schoolgebouw van ca 650 m² BVO. Een passende omvang om daarin 5 groepen te huisvesten en ook een open ruimte te realiseren. Gebruikelijk is om de te verwachten nieuwbouwkosten te baseren op de VNG-normering. Echter, de VNG-normering geeft geen reëel beeld meer van de nieuwbouwkosten. Veel gemeenten hebben deze op basis van de tegenwoordig gevraagde kwaliteitseisen en de feitelijke prijsontwikkeling op de bouwmarkt aangepast. Deze liggen veelal zo'n 40 % hoger dan de VNG-norm. Deze dagelijkse praktijk is door de gemeente Amsterdam verwerkt in een aangepaste bijlage bij de verordening onderwijshuisvesting. Deze normering is gebruikt om de te verwachten bouwkosten op prijspeil 2017/2018 in beeld te brengen. De te verwachten bouwkosten worden geraamd op ca 1.6 mln. Dit zijn de bouwkosten exclusief eventuele grondaankoop en de kosten van aardbevingsbestendig bouwen. Voor aardbevingsbestendig bouwen moet rekening worden gehouden met 15 tot 20 % extra bouwkosten, te vergoeden door de NAM.

4. Samenvatting toetsing scenario's:

criterium	<i>Nieuwbouw</i>	<i>Sluiting</i>	opmerkingen
C1. Kwaliteit van onderwijs	++	++	In beide scenario's kan hoogwaardig onderwijs worden gerealiseerd
C2. Huisvesting	++	++	In beide scenario's wordt het onderwijs hoogwaardig gehuisvest.
C3. Spreiding van onderwijs	++	-	Bij sluiting toename afstand tot school, afname pluriformiteit
C4. Leefbaarheid	++	-	Bij sluiting komt leefbaarheid MEER-dorpen onder druk (voorzieningen, verkeer, reistijd, aantrekkelijkheid, vergrijzing)
C5. Kosten	±	±	Bij sluiting zijn kosten mogelijk enigszins lager voor OOG en Gemeente (door schaalvoordeel). Echter, de <i>totale</i> maatschappelijke kosten (verkeer, tijd, infrastructuur, derving MFC) zijn wellicht hoger bij sluiting

Tabel 2. Samenvatting van toetsing van de twee te overwegen scenario's tegen de gestelde criteria.

5. De scenario's uitgewerkt

De scenario's worden uitgewerkt met de in vorige hoofdstukken genoemde constatering en conclusies m.b.t. onderwijskwaliteit, kosten, e.d. De uitgewerkte scenario's hebben als uitgangspunt, dat de dislocatie Ruischerbrug wordt opgeheven, en dat de nieuwe school van OOG in Tersluis samenwerkt met de Driebond. OOG sticht voor de nog te bouwen school in Tersluis geen nieuwe school, maar maakt gebruik van het brinnummer van de Driebond-school. Dat betekent dat de Driebond één geheel gaat vormen met de nieuwe "Groeneweide-school" in Tersluis.

Scenario 1. Nieuwbouw Driebond bij MFC

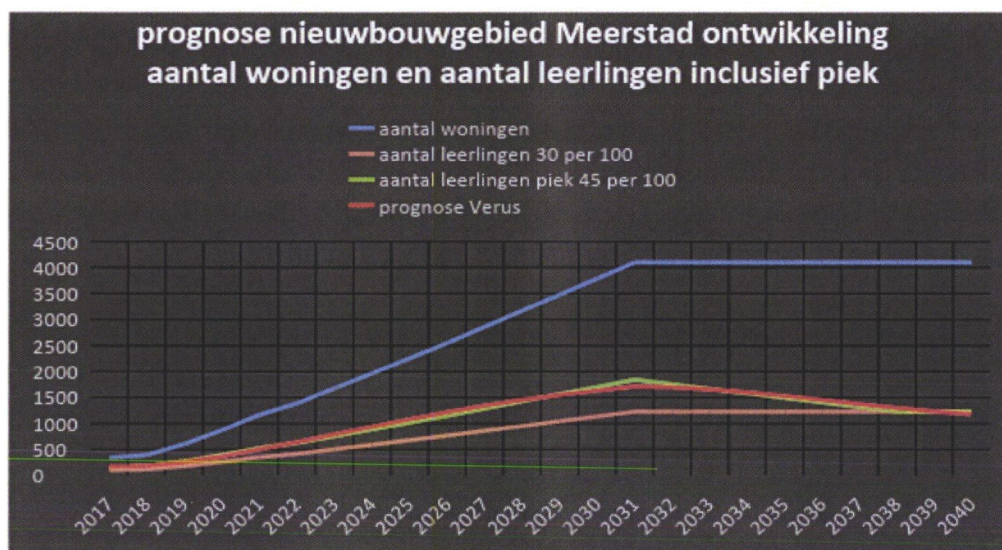
- De dislocatie in Ruischerbrug wordt zo spoedig mogelijk gesloten. Er wordt onderzoek gedaan om de kleuters van Ruischerbrug miv schooljaar 2018-2019 in het MFC in Engelbert onder te brengen (tot nieuwbouw gereed is).
- Nieuwbouw van een vervangend gebouw voor de locatie Engelbert wordt zo spoedig mogelijk in gang gezet. Deze basisschool (groepen 1 t/m 8; 100-120 leerlingen) wordt gerealiseerd bij het MFC in Engelbert.
- De huidige locatie in Engelbert blijft open totdat nieuwbouw bij het MFC gereed is, wat ongeveer gelijktijdig zal kunnen zijn met de oplevering van nieuwbouw in Groeneweide/Tersluis rond 2020.
- De opbrengst van verkoop van de huidige locaties Ruischerbrug én Engelbert kan worden aangewend ter dekking van de resterende lasten (compensatie resterende boekwaarden) en deels ook voor de kosten van de nieuwbouw bij de MFC.
- De bouwkosten voor een nieuwe **permanente school** (ca 650 m2 bvo) voor 100 tot 120 leerlingen komen uit op ca €1,6 mln, exclusief grondkosten en de meerkosten "aardbevingsbestendig" (te vergoeden door NAM). Bouw op of nabij de locatie van de MFC biedt mogelijkheden om efficiënt, modulair en multifunctioneel te bouwen, waardoor de school en het MFC gebruik kunnen maken van elkaars ruimten. Bij toename boven de 120 leerlingen biedt deze modulaire variant (multifunctioneel) mogelijkheden voor uitbreiding op basis van de feitelijke ontwikkeling van het leerlingenaantal.
- Hoewel in het MFC kinderopvang is gehuisvest en een **IKC uitgangspunt** is, zal bij de bouw van het onderwijsdeel waarschijnlijk ook rekening worden gehouden met de bouw van enige extra m2 bvo en met bijbehorende extra investering. Een investering, die uit de huuropbrengst moet worden gecompenseerd.
- Variant 2b gaat uit van de bouw van een **semipermanente** voorziening met een kortere levensduur (max. 15 jaar). Daarvoor geldt een lagere oppervlakenorm. De keuze voor permanente of semi-permanente bouw is vooral van belang voor de termijn waarvoor huisvesting van leerlingen in de dislocatie nodig is. Als dit voor een termijn van 4 tot 15 jaar is ligt semi-permanente bouw in de rede. Er kan worden gekozen voor huur van lokalen door het schoolbestuur (eventueel voor een eigendom), waarbij de gemeente de kale huur-/structurele lasten genormeerd vergoed aan het schoolbestuur (OOG) op basis van het aantal leerlingen en het daarop berekende recht op vergoeding. De verwachting is dat de huurlasten van een semi-permanente voorziening niet veel lager uit zullen vallen dan de structurele lasten bij permanente nieuwbouw.

Scenario 2: Opheffing Driebond.

Na gereedkomen school in Tersluis (2020) sluiting van Driebond locatie Engelbert. Sluiten locatie Ruischerbrug kan eventueel eerder. Verkoop, herbestemming of in gebruik houden als overloopcapaciteit onderwijs tijdens de piekbehoefte of voor een andere maatschappelijke functie. De nadelen hiervan zijn uitgewerkt in secties 3.3 (Spreiding) en 3.4 (Leefbaarheid).

- De dislocatie in Ruischerbrug wordt zo spoedig mogelijk gesloten. Er wordt onderzoek gedaan om de kleuters van Ruischerbrug miv schooljaar 2018-2019 in het MFC in Engelbert onder te brengen. De huidige verdeling van onderbouw en bovenbouw over twee locatie is voor ouders, onderwijsteam én schoolbestuur erg onaantrekkelijk.
- De huidige locatie in Engelbert blijft open tenminste totdat de nieuwbouw school in Tersluis in 2020 in gebruik wordt genomen.
- De leerlingen uit het gebied rond de huidige Ruischerbruglocatie verhuizen mee naar Tersluis (volledig onderwijsaanbod groep 1 t/m 8) of naar Meeroevers of elders (ouders hebben zelf de keuze).
- OOG sticht voor de nog te bouwen school in Tersluis geen nieuwe school, maar maakt gebruik van het brinnummer van de Driebond-school. De locatie in Engelbert is – als deze na 2020 nog tijdelijk open blijft – onderdeel van dat brinnr..
- De intentie is echter om het gebruik van de dislocatie in Engelbert na verplaatsing van het brinnr naar de nieuwe hoofdvestiging te beëindigen, zodra de nieuwe school zelfstandig in Groeneweide/Tersluis voldoende leerlingen heeft.
- Er kan vanuit onderwijsinhoudelijke redenen ook voor worden gekozen om de locatie Engelbert meteen na verplaatsing van het brinnr te sluiten. De leerlingen zullen dan mogelijk deels meegaan naar de nieuwe locatie Groeneweide en waarschijnlijk (meren-) deels verhuizen naar de OPOS-school in Meeroevers.
- Verkoop/herbestemming Ruischerbrug-schoolgebouw: De opbrengst kan na aftrek van de resterende kapitaallasten worden ingezet als eenmalige bijdrage in de bouwkosten.
- Als besloten wordt één of beide bestaande gebouwen in Ruischerbrug/Engelbert als overloop capaciteit of voor een andere maatschappelijke functie in gebruik te houden is slechts beperkt of geen verkoopopbrengst inzetbaar voor de nieuw te realiseren onderwijsvoorziening Groeneweide.
- Als de Engelbert-locatie een nieuwe maatschappelijke functie krijgt moet de vraag worden beantwoord of voor het aardbevingsbestendig maken van het gebouw kosten moeten worden gemaakt. De inzet zal zijn om deze kosten voor rekening van de NAM te laten komen.

Appendix A. Meerstad ontwikkeling woningbouw en prognose aantal leerlingen 4 t/m 12 jaar

Figuur 5: Prognose nieuwbouwgebied Meerstad

De Verus-prognose (figuur 5: rode lijn- afkomstig van VCOG, t.b.v. stichting 3^e basisschool in Meerstad) komt in sterke mate overeen met de piekberekening 45 leerlingen per 100 woningen (groen).

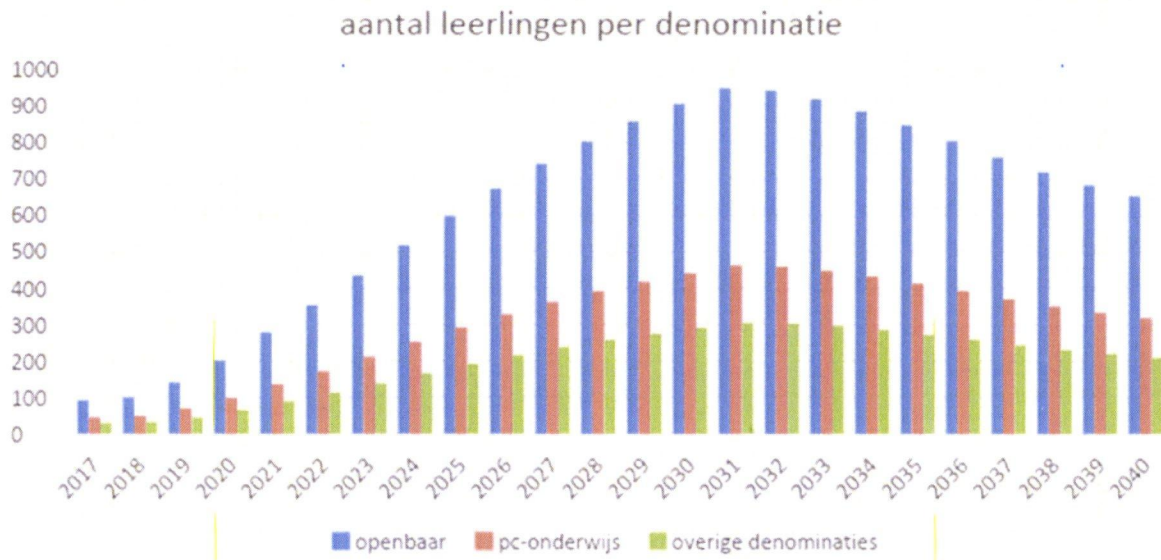
Verdeling leerlingen over openbaar en bijzonder basisonderwijs

Openbaar onderwijs 55,3 %

- PC-onderwijs 26,9 %
- Overige denominaties/scholen 17,8 %

Gebaseerd op de voor Groningen gemiddelde belangstellingspercentages (op peildatum 1-10-2017) voor de verschillende soorten basisonderwijs.

Voor de aantallen leerlingen openbaar en PC-onderwijs levert dit voor Meerstad (exclusief Meerdorpen) het volgende beeld op:

Figuur 6: verwacht aantal leerlingen per denominatie

Appendix B. Leerlingenprognoses Driebond

- Conform het door de gemeente gehanteerde standaard prognose-model Pronexus gebaseerd op huidig voedingsgebied, inclusief o.a. Ruischerbrug en Ruischerwaard. Uitgangspunt is dat het verlies van leerlingen uit Ruischerbrug en Ruischerwaard in een vergelijkbare omvang wordt gecompenseerd door instroom uit Meerstad.

Driebondschoon Pronexes-prognose 2017																
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
totaal	147	144	137	136	131	129	126	121	119	117	116	115	115	115	115	116
Meerdorpen	76	74	68	67	63	62	60	56	55	52	52	52	52	52	52	52
Noorddijk	28	27	26	25	24	23	22	21	20	20	20	19	19	18	18	18
Slochteren	21	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Overig	22	23	23	24	25	25	25	25	25	26	25	25	25	26	26	27
werkelijk aantal II teldatum 2017 = 131																

Tabel 4. Pronexus leerlingenprognose 2017

- Prognose op basis van in- en uitstroomgegevens leerlingenaantallen.

Uitgangspunt: gemiddelde instroom van 15 nieuwe 4 jarige leerlingen per jaar. Het gemiddelde van 15 leerlingen is gebaseerd op de gemiddelde instroom over de laatste 3 jaar voorafgaande aan 2018. En houdt rekening met de licht terug lopende basisgeneratie in het bevolkingsoverzicht 4 t/m 12 jarigen voor Meerdorpen.

Driebond	4 t/m 7	8 t/m 12	totaal
2018	61	73	134
2019	58	73	131
2020	50	73	123
2021	55	64	119
2022	55	60	115
2023	55	59	114
2024	55	51	106
2025	55	54	109

Tabel 5. Prognose op basis van in- en uitstroomgegevens leerlingen (gem.)

School	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Driebond	159	147	145	147	131	132	128	121	120	112

Tabel 6. Schoolbestuurlijke prognose OOG

- Model gebaseerd op openbare demografische gegevens (Steven van Heuven – Engelbert)

Dit model is gebaseerd op openbare historische vastgoedgegevens (Basisadministratie Adressen en Gebouwen), openbare ramingen voor toekomstige woningbouw (bijv. bestemmingsplan Meerstad), openbare gegevens over scholen (locatie, bouw, grootte, etc.) door de tijd in de ruime omgeving van Engelbert, alsmede op de – zoals gebruikelijk te hanteren – kengetallen voor de beschikbaarheid van leerlingen voor primair onderwijs per woning (welke varieert met de leeftijd van de woning). Het model berekent voor 13 scholen in de regio Engelbert hoeveel leerlingen worden verwacht op basis van de aanname dat een dichterbij gelegen school aantrekkelijker is dan een verderop gelegen school, rekening houdend met globale forensen-routes, bezettingsgraad van scholen en lokaal relevante gebeurtenissen zoals het wegvallen in 2014 van de pendelbusdienst van De Driebond.

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Driebond	159	152	144	144	145	150	149	146	146	142	144	145	141	135	135	135	134	134	134

Tabel 7. Model Werkgroep Engelbert (Steven van Heuven).

- Een tweetal andere prognoses zijn niet in de afweging meegenomen:

(i) De Pronexus-prognose exclusief Noorddijk (=Ruischerbrug/Ruischerwaard). Deze prognose gaat er vanuit dat er niet alleen geen leerlingen uit Ruischerbrug en omgeving meer in Engelbert naar school gaan, maar dat ook de stroom leerlingen in aan Engelbert grenzende gebieden volledig opdroogt en er geen nieuwe instroom uit nieuwbouw in Meerstad zal zijn. Het meest conservatieve scenario derhalve.

Basisgeneratie 4 t/m 12 jarigen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Meerdorpen (BG)	101	97	88	86	80	79	76	72	70	67	67
deelname % tov BG Meerdorpen	75%	76%	77%	77%	78%	78%	78%	78%	78%	78%	78%
#LL Meerdorpen	76	74	67	67	63	62	59	56	55	52	52
# LL overig	21	20	21	20	19	19	20	19	18	19	19
totaal	97	94	88	87	82	81	79	75	73	71	71

Tabel 8 Pronexus-prognose basisgeneratie 4 t/m 12 jarigen Meerdorpen/Zuidoost en belangstellings % Driebond.

(ii) De operationele Duo-prognose laat voor de langere termijn een zeer stevige groei van het aantal leerlingen voor De Driebond zien. Deze prognose gaat er echter van uit dat de groei van Meerstad groot zal zijn en in Meerstad zelf geen nieuwe scholen ontstaan, zodat een relatief groot aantal kinderen (ruim boven de 200) aan de Driebond-school wordt toegerekend. Dit aantal zal in werkelijkheid, met een gecorrigeerde prognose, van rond de 120 leerlingen in 2024 beduidend lager zijn. Er zijn immers 3 nieuwe scholen voor het Meerstad-gebied gepland. De werkgroep heeft daarom de op de website van DUO te vinden prognose niet gehanteerd, omdat deze, net als de meest conservatieve variant, geen realistisch beeld van het toekomstperspectief van de school in Engelbert geeft.